

ŞEFFAF BÜTÇE ARAŞTIRMASI

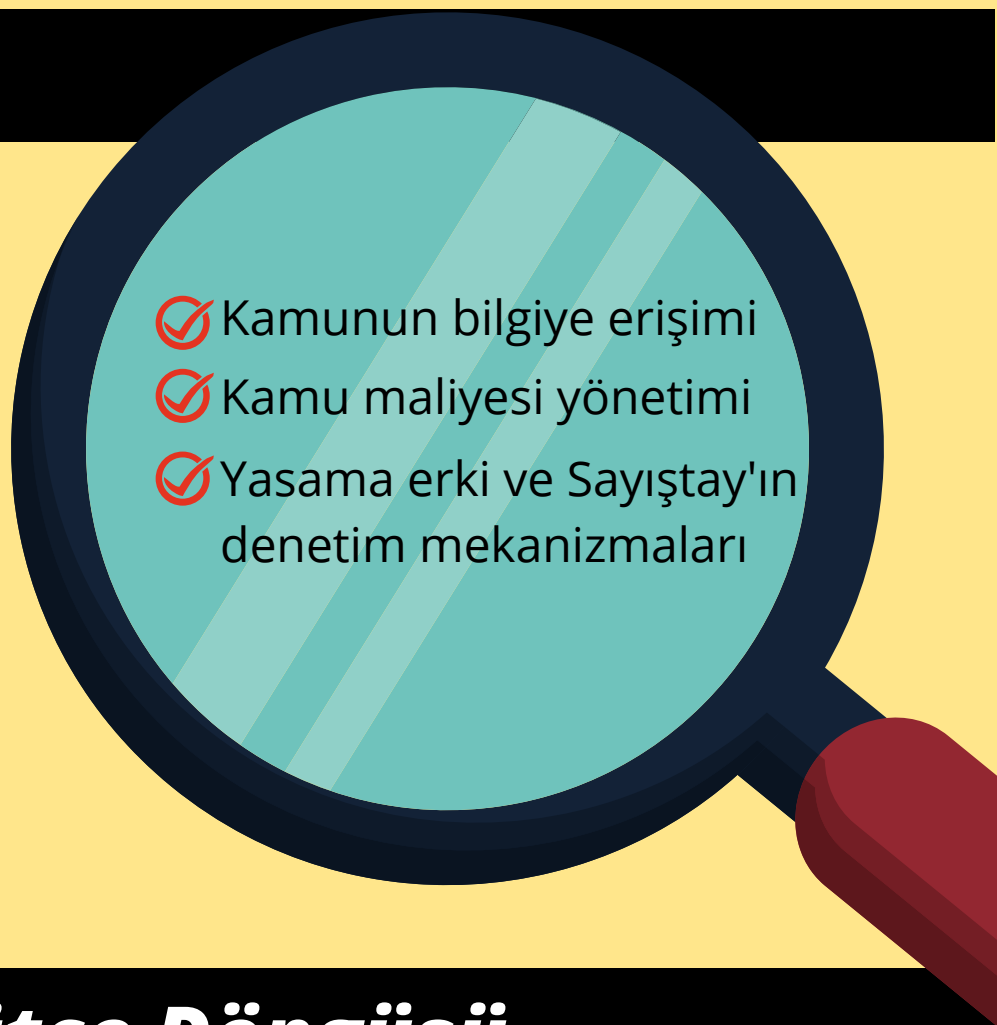
International Budget
Organization (IBP)

Ne yapar?

- ✓ Kamu mali yönetiminin şeffaflığını, denetimini ve katılımını değerlendirir.
- ✓ Bütçe bilgi/verilerinin erişilebilirliğini, bütçe yapım sürecine halkın katılma olanaklarını, resmi denetim organlarının güç ve etkinliğini ölçer,
- ✓ Son araştırma 2017'de 115 ülkede yapıldı.

Nasıl Ölçer?

4 Aşamalı Bütçe Döngüsü

- Verimli işleyen bir bütçe döngüsü 4 aşamadan oluşur
- Açık Bütçe Anketi, bu 4 aşamayı kapsayan 8 ana bütçe belgesini analiz eder.

ANKET İLE ÖLÇÜLEN DEĞERLER

Şeffaflık (Açık Bütçe Endeksi-ABE)

2006 - 2017 yıllarında **44 ile 58** arasında değişen puanlar alan Türkiye bütçe şeffaflığı açısından **kısıtlı bilgi sağlayan ülke sınır puanını (60) aşamamıştır.**

58/100

- Anketteki 109 soru ile bütçe bilgilerinin erişilebilirliğini analiz eder. ABE puanı 8 ana bütçe belgesinin içerik açısından bütünselliğini, kapsamını ve bilgi/veri paylaşımının zamanında ve doyurucu biçimde yapılması üzerinden belirlenir.
- Türkiye 2017 anketine göre 100 üzerinden 58 puan alarak kamuya kısıtlı bütçe bilgisi sağlayan kategoride yer almıştır.
- Araştırmada değerlendirilen ülkelerin ortalama puanı 42'dir.

2017'de Türkiye'deki bütçe belgelerinin kamuya açıklığı

Ön Bütçe Beyanı	●
Bütçe Kanun Teklifi	✓
Onaylanmış Bütçe	✓
Vatandaş Bütçesi	✓
Sene Başı Raporu	✓
Sene Ortası Raporu	✓
Sene Sonu Raporu	✓
Sayıştay Raporları	✓

Türkiye, 2017'de dünya sıralamasında 115 ülke arasından 33. olmuştur

Sıra	Ülke	Puan
1	Yeni Zelanda	89
2	Güney Afrika	89
3	İsveç	87
4	Norveç	85
5	Gürcistan	82
30	Polonya	59
31	Slovakya	59
32	Moldova	58
33	Türkiye	58
34	Şili	57
35	Hırvatistan	57
36	Kosta Rika	56
113	Katar	0
114	Venezuela	0
115	Yemen	0

✓ Kamuya Açık ● Geç yayınlanmış, sadece iç kullanım için yayınlanmış veya internette yayınlanmamış

Yurttaş Katılımı

- Türkiye, 2017 araştırmasına göre katılım konusunda 0 puan almıştır.
- Ankette değerlendirilen ülkelerin ortalama puanı 12'dir.
- 2017'de kamuya bütçe sürecine katılma fırsatı sunulmamıştır.

0/100

Bütçe Denetimi

- Türkiye, 2017 anketinde bütçe konusunda 100 üzerinden 59 puan almıştır
- 115 ülke arasından 47. olmuştur
- Yasama erki ve Sayıştay bütçe üzerinde sınırlı denetim uygulamıştır.
- Ankette değerlendirilen ülkelerin ortalama puanı 53'tür.

59/100

47/115

2017 ANKET SONUÇLARINDA TÜRKİYE'YE ÖNERİLER

Şeffaflık (Açık Bütçe Endeksi-ABE)

- ✓ **Ön Bütçe Beyanı çevrimiçi olarak zamanında yayınlanmalıdır.**
- ✓ **Denetim Raporunda sağlanan bilgiler artırılmalı. Denetim sonuçları, genel bir bakış içeren bir yönetici özeti ile denetim tavsiyelerini ve bu tavsiyeler doğrultusunda yürütmenin eylemlerini izleyen bir rapor olarak paylaşılmalı.**
- ✓ **Yurttaş Bütçesi yayınlamadan önce halkın bütçe bilgisi gereksinimlerini tanımlamak için mekanizmalar oluşturarak yurttaş bütçesindeki sağlanan bilgiler iyileştirilmelidir.**

Yurttaş Katılımı

- ✓ **Yurttaşların ve yürütme erki temsilcilerinin, ulusal bütçenin oluşturulması ve uygulanmasının izlenmesi sırasında bütçe konularında görüş alışverişinde bulunmaları için pilot mekanizmalar oluşturulmalıdır. Bu mekanizmalar, katılımcı bütçeleme ve sosyal denetimler gibi yenilikçi uygulamalar içermelidir.**
- ✓ **Yıllık bütçenin oluşturulması ve ayrıntıları hakkında, yurttaşların ve STK temsilcilerinin de görüşlerini paylaşabileceği Meclis oturumları düzenlenmelidir.**
- ✓ **Yurttaşların, Sayıştay'a denetim programı oluşturulurken katkı sunması ve ilgili denetim soruşturmalarına dahil olabilmesi için resmi mekanizmalar oluşturulmalıdır.**

Bütçe Denetimi

- ✓ **Yürütme erkinin bütçe teklifi yasama organına sunulmadan önce, bir önceki yılın bütçe politikası hakkındaki görüş ve eleştirilerini paylaşma imkanı verecek oturumlar düzenlenmeli**
- ✓ **Denetim süreçlerinin bağımsız bir kurum tarafından gözden geçirilmesi sağlanmalıdır.**
- ✓ **Bütçe gözetim ve denetimini daha da güçlendirmek için bağımsız bir mali kurum kurulması değerlendirilmelidir.**
- ✓ **Yürütmenin onaylanan bütçedeki kalemleri idari birimler arasında para transferi ve planlanmamış harcamalar üzerinden değiştirmeden veya gelir/kaynak sorunları nedeniyle harcamaları azaltmadan önce yasama organına danışması sağlanmalıdır.**